

APPORTERING TILL VARDAG OCH FEST

Belöningsbaserad träning för aktivering, jaktprov och jakt

ELSA BLOMSTER & LENA GUNNARSSON

APPORTERING TIL VARDAG OCH FEST

BELÖNINGSBASERAD TRÄNING FÖR AKTIVERING, JAKTPROV OCH JAKT

© ELSA BLOMSTER & LENA GUNNARSSON
KLICKERFÖRLAGET GÖTEBORG AB, 2022

FÖRFATTARE ELSA BLOMSTER & LENA GUNNARSSON

KORREKTUR ANETTE JELVEMARK NORDQVIST,
WANMÅDA HUNDKOMMUNIKATION

ILLUSTRATIONER JENNY NYBERG

GRAFISK FORM LUDVIG AUST KOMMUNIKATION AB

FOTO SAMTLIGA BILDER, FÖRUTOM NEDAN LISTADE, ÄR TAGNA
AV IDA KUCERA
Aino PEDERSEN s. 30
Anna LINDHOLM s. 188
CARL-HENRIK TRAPP s. 55
ELSA BLOMSTER s. 32, 70, 81, 119, 120, 193, 250, 274
Eva CARLSSON s. 184
Hanna NILSSON s. 59, 195, 259
Håkan HANSSON s. 130
Ingela HAMMAR s. 256
Jonas ANDERSSON BLOMSTER s. 61
Lars SANDIN s. 154, 245
LENA GUNNARSSON s. 45, 97, 264, 274
Åsa JAKOBSSON s. 102, 111, 144, 214, 220, 233, 270, 275

TRYCK BULLS GRAPHICS, 2022

ISBN 978-91-986904-4-6

WEBB WWW.APPORTERINGTILLVARDAGOCHFEST.SE

KLICKERFÖRLAGET GÖTEBORG AB
INFO@KLICKERFORLAGET.SE
WWW.KLICKERFORLAGET.SE

Archie

Innehåll

Etisk hundträning – med glädje!5

Belöningar9

Lek – den ultimata belöningsformen.....23

Följsamhet..... 31

Inlärningsvägen39

Gripa och hålla fast 51

Avlämningar73

Gör som jag säger!87

Stadga95

Av och på.....103

Hit riktar vi strålkastaren 113

Inkallning..... 121

Stopp..... 131

Varför gör vi som vi gör? 147

Närsök 159

Jaktfot169

När problemen hopar sig183

Skott.....189

Dirigering..... 197

Sök221

Markering239

Vattenarbete.....251

Utdrag ur Elsas träningsdagbok262

Vägen mot jaktprov265

Några sista ord på vägen271

Om författarna273

Tack!274

Också hos Klickerförlaget275

Etisk hundträning – med glädje!

När vi skrev vår första bok Apportering till vardag och fest, 2012, hade vi inte i vår vildaste fantasi kunnat föreställa oss vilket äventyr den skulle ta oss med på! Vi har träffat tusentals elever runt om i världen, framför allt i Norden. Vi har utvecklat en stor kursverksamhet både online och IRL och vi har skrivit en bok till – Valpträning till vardag och fest (och det är ytterligare en på G!). Vi har startat bokförlag – Klickerförlaget – där vi även ger ut böcker av andra författare som skriver om positiv hundträning.

Vi kunde inte heller föreställa oss vad Apportering till vardag och fest skulle betyda för er läsare. Vi brukar skoja och säga att det kan vara rena väckelsemötet att läsa era omdömen; ”träningsbibel” och ”har bläddrat sönder den” förekommer frekvent. Vi blir lika glada varje gång någon hör av sig och säger att hen har haft nytta och glädje av våra böcker! Tack!

När vi påbörjade arbetet med att revidera Apportering till vardag och fest tänkte vi först att det nog inte var så mycket som skulle ändras. Nu när vi sitter med den färdiga boken skrattar vi åt det. Vi har naturligtvis lärt oss en hel del under de här tio åren som gått och självklart märks det i den nya utgåvan. Vi har lärt oss i mötet med er elever och era hundar, i träningen av våra egna hundar, på prov, på jakter och av andra instruktörer. Massor faktiskt. Vi har mer erfarenhet. Vårt träningsstänk är fördjupat. Vi har ännu fler exempel på vad som är viktigast att träna på. Vi vet vilka problem som brukar uppstå. Vi har nya övningar, tydligare målbild och en ännu tydligare röd tråd.

En hel del i boken är därför helt omarbetat och några kapitel är nya medan andra har försvunnit. När vi frågade er läsare vad ni saknade i den första utgåvan önskade ni mer problemlösning – det får ni här! Och så det bästa av allt; alla övningar finns på film. Du skannar en QR-kod med din mobil för att se dem. Voilå! Och kan du inte skanna QR-koderna så hittar du filmerna här: www.apporteringtillvardagochfest.se/atvof-filmer.

Ni kommer att känna igen våra träningsprinciper förstås: All inläring sker positivt, utan fysiska eller verbala korrigeringar. Teorin som är grunden för vår träning är densamma. Vi är fler som tränar belöningsbaserat nu än för tio år sedan vilket gläder oss. Vi märker också en större nyfikenhet på träningsättet nu än för tio år sedan. Är du en av de nyfikna så är du extra välkommen till den här boken!

Förutom att vi är utpräglade belöningsstränare är vi även klickertränare. Klickerträning är hundträning med glädje! Fast det är dock bara en trevlig bieffekt. De flesta som praktiserar

Keen, Elsa, Yarrow, Flippa, Lena, Bix, Stomp & Quling

klickerträning har uppträckt hur effektivt det är; att det går väldigt fort att lära hunden saker och att det är enkelt att lära om när det blir fel.

Vi började klickerträna för att det var effektivt och roligt och för att vi slapp skapa obehag hos våra hundar. Att vi på köpet fick ”grundad i vetenskap, styrd av etik” som ledord blev ytterligare en bonus. Många träningsätt är i grunden vetenskapligt belagda, men klickerträningen tar inte bara fasta på vetenskapen utan även på den etiska aspekten av hundträning. Det ska helt enkelt vara kul och trevligt för både förare och hund att träna!

Vi tänker gärna på klickerträning som en träningsform där utövaren inbjuds till reflektion. Vi tycker att det är spännande och utvecklande att vända och vrida på det vi gör och ifrågasätta det givna, det som anses vara ”rätt”. Det innebär givetvis att vi även vrider och vänder på vårt eget träningsätt. Vi tror inte

att det bara finns en enda väg, ett enda rätt och vi blir genast misstänksamma om någon påstår att det finns en universallösning. Vi är alltså på ständig jakt efter förbättringar! Och vi är helt ointresserade av polarisering.

I nyutgåvan av Apportering till vardag och fest hittar du fortfarande exempel på grundträning för din fågelhund, från de första avlämningsövningarna till hur du börjar sätta ihop markeringar och sök. Vi vill att du och din hund ska komma ut och träna så fort som möjligt. Därför blandar vi **momentkapitel (blå)**, som har fokus på olika moment och praktiska övningar, med **teorikapitel (rosa)**. I de rosa kan du läsa om själva träningsättet: Vad innebär det konkret att ha ett ”klickertänk” i sin träning? Vilka är byggstenarna? Varför gör vi som vi gör? Vilka effekter får det?

Boken är till både för dig som vill hålla på med rolig vardagsträning med din fågelhund och för dig som vill starta på ditt

första jaktprov eller jaga med din hund. Kanske är du nybörjare på jaktträning eller klickerträning – eller båda. Eller så kan du lite mer om det ena eller det andra, och vill utveckla din träning.

I boken förhåller vi oss framför allt till provupplägg och regler så som de ser ut på Svenska Spaniel och Retrieverklubbens (SSRK) jaktprov. De flesta övningar är därför anpassade för de inledande jaktprovsklasserna för både spaniel och retriever. Håll dig uppdaterad på reglerna oavsett i vilken klubb du startar på prov. Oftast hittar du reglerna på respektive klubbs hemsida.

Det mesta som du lär en apportrande hund har du nytta av att lära en stående eller stötande hund också. Särskilt när det gäller apporteringsarbetet. Däremot skiljer sig sökarbetet mellan spaniel och retriever och det behöver därför tränas på olika sätt. Bokens titel skvallrar om att detta är en bok som fokuserar på apporteringen i jaktträningen men vi berör även helt kort det arbete som en spaniel utför före skottet. Däremot berör vi inte den stående fågelhundens arbete före skottet.

Undrar du över bokens titel så är den en flört med livsstilsmagasinens rubriker ”Blommor till vardag och fest”, eller ”Kakor till vardag och fest” som vill tala om att blommorna och kakorna

har ett brett användningsområde: De är användbara både till vardag och till fest! Precis så vill vi att den här boken ska användas. Våra hundar är högt värderade familjemedlemmar i vardagen. Att umgås med dem är det bästa vi vet. För oss finns inget bättre än känslan av att vara ett samspelt team med våra hundar; följa deras signaler och lära oss deras språk. Och när våra hundar, glada, engagerade och tillitsfulla följer vår minsta vink när vi är ute på uppdrag, jakt eller prov – ja då är det fest!

Vi är alltså klickertränare sedan minst 20 år tillbaka och vi älskar att träna på det här viset; det är både lustfyllt och väldigt uppstyrt. Och även om du precis som vi har valt att gå in på den ”belöningsbaserade träningsvägen” finns det massor av annan kunskap kring hur jaktträning kan bedrivas som vi rekommenderar att du lyssnar på och plockar guldkorn ifrån till din egen träning. Så gör vi! Vi hoppas att du läser den här boken på samma sätt och plockar ut de korn som passar dig.

Välkommen till Apportering till vardag och fest!

Elsa Blomster

Lena Gunnarsson

Hej och välkommen!

Skanna med din mobilkamera

Ordförklaringar
Förklaring av termer inom klickertänket och i jaktvärlden.

Gripa och hålla fast

Vi vill ha snabba och snygga avlämningar – därför lär vi hunden att göra riktigt bra gripanden! Efter gripandet av dummy eller viltet vill vi att hunden ska vända upp mot oss med blixstens hastighet. Det gör att vi behöver lära hunden att ta ett bra grepp redan från början så att den slipper lägga ner föremålet för att ta ett nytt grepp.

Många spanielar och retrievrar har faktiskt ett lite för löst grepp, trots att de mer än gärna bär på saker. Därför vill vi lära dem att hålla i föremålet ordentligt hela tiden.

LEK FRAM GRIPANDE OCH HÅLLANDE

Vi börjar lära in tekniken i gripandet med hjälp av leken. Det gör att hunden får en positiv känsla av att gripa och hålla vilket inte nog kan överskattas. Det är väldigt lätt att vi omedvetet lägger på lite press i träningen, särskilt om våra hundar inte är så spontana på att gripa. Om vi istället lär in saker med hjälp av lek blir både vi och hundarna mer avspända.

Kom till mig så leker vi

Vi vill att den roligaste leken ska vara den som är ihop med oss. Därför försöker vi göra exempelvis kampek nära oss superkul – så att det inte är lika kul för hunden att springa runt med leksaken själv. Många hundar tycker dock att det sistnämnda är rätt roligt,

Kom till mig så
leker vi

och därför lär vi dem ”Kom till mig så leker vi”. Gör leken med en lång mjuk leksak, till exempel en fleecefläta.

GÖR SÅ HÄR:

1. Lek igång hunden och backa sedan ifrån den så att den följer efter dig med leksaken i munnen. Håll i leksaken och fortsätt leka med hunden medan du backar.
2. Släpp efter lite på leksaken (fortsätt backa) och om hunden håller kvar ett bra grepp tar du tag i leksaken igen och fortsätter leka. I början kan det handla om sekunder – så var snabb med att ta tag i leksaken igen.
3. Till slut ska du kunna släppa helt för att sedan ta tag i föremålet igen utan att hunden ändrar grepp eller håller lösare. Vi vill att hunden ska följa efter oss med leksaken för att vi ska fortsätta leka tillsammans med den.
4. När hunden håller med ett bra grepp och lägger vikten bakåt då den drar i leksaken belönar vi det genom att låta hunden vinna leksaken. Ibland busar vi lite med den när den har vunnit och ibland backar vi direkt bort från hunden så att den följer efter oss med leksaken i munnen och vi kan börja leka igen.

Moa & Apollo

Om hunden stannar och ruskar föremålet, eller lägger sig ner och tuggar på det, ta det försiktigt från hunden och börja om, det vill säga lek igång hunden igen så att den håller ordentligt i föremålet. I nästa repetition gör du det lite lättare genom att du inte släpper föremålet helt, utan håller i det lite grann, och backar ännu mer från hunden så att den följer efter dig. Medan den rör på sig har den nämligen svårt att lägga sig ner. Det gör att vi kan få in många lyckade repetitioner i rörelse och lära hunden att vi vill att den ska hålla fast innan vi börjar göra det svårare genom att stå stilla.

Om hunden drar iväg åt ett annat håll med leksaken kan det vara smart att ha ett koppel på hunden eller leksaken. Har du leksaken i ett långt snöre kan du bekräfta hunden och snabbt börja leka ihop med den igen.

Att hunden griper ett föremål och vill vara nära oss med det är grunden i hela apporteringsträningen. Genom att leka fram gripande och hållande får vi på köpet lite träning av grunderna

i både avlämningar och inkallning om den så bara råkar ta ett steg mot oss med leksaken i munnen.

SHEJPA GRIPANDET

De flesta spanielar och retrievrar älskar att ha saker i munnen. Om du ändå har en hund som inte så gärna vill hålla i saker kan du klicka och belöna hunden med godis för att den visar intresse för föremålet, för att den öppnar munnen och till slut griper föremålet.

GÖR SÅ HÄR:

1. Sätt eller ställ dig nos mot näsa framför din hund.
2. Håll en dummy eller ett annat gripvänligt föremål bakom din rygg.

Shejpa
gripandet

3. Ta fram föremålet och samtidigt som det dyker upp framför hunden klickar du och belönar.
4. Redan nu kanske hunden sträcker sig mot föremålet för att nosa på det, klicka och belöna i så fall. Om den inte visar något intresse fortsätter du att klicka för att föremålet dyker upp framför hunden.
5. Så fort hunden börjar visa lite intresse för föremålet, även om det bara är en liten rörelse mot det, så börjar du klicka för det istället. Ibland kan det räcka att ta fram föremålet och röra det med en liten inbjudande rörelse förbi hundens nos, neråt eller åt sidan. Klicka genast om hunden följer efter med nosen.
6. I nästa steg vill du att hunden ska vidröra föremålet med nosen. Håll inne klicket lite när du presenterat föremålet och se vad som händer.
7. När hunden aktivt söker upp föremålet med nosen ökar du kriterierna igen – nu inväntar du att hunden öppnar munnen lite över föremålet. Ofta räcker det att inte klicka när hunden duttar med nosen. Många hundar blir då lite frustrerade för att de inte fick ett klick och ”tar i lite” och vips har de öppnat munnen över föremålet.
8. Nu fortsätter du att klicka för att hunden griper tag i föremålet alltmer – du håller ju i föremålet och känner därför hur bra hunden tar tag i det.
9. Till slut släpper du föremålet mer och mer och längre tiden som hunden ska hålla i föremålet själv.

Den här övningen ställer lite högre krav på dina tekniska färdigheter som klickertränare. Vill det sig illa råkar du kanske klicka när hunden släpper eller spottar ut föremålet istället för när den griper. Vi börjar oftast med att leka in intresse för och gripande av föremål – vi tycker det är enklare. Dessutom bygger vi med hjälp av leken upp ett intresse för föremålet så att hunden verkligen tycker om att gripa det. I början leker vi igång hunden med leksaker så att den griper och håller. Sedan testar vi med en dummy. Dummyn presenterar vi lite lugnare så att hunden inte börjar leka med den, men om hunden inte alls är intresserad av dummyn kan vi behöva leka igång hunden lite för att den ska gripa dummyn. Om hunden går iväg med dummyn, börjar skaka den eller tugga på den återgår vi till att

jobba med leksaken för att sedan lugnt presentera dummyn och lära hunden följa efter oss med den i munnen.

Släppa på klicket

När vi använder klickern för att träna gripa och hålla fast är det väldigt praktiskt om hunden släpper föremålet när den hör klicket. Då hinner det inte hända något annat som vi inte vill förstärka mellan klick och belöning, exempelvis att hunden sticker iväg med föremålet eller börjar tugga på det. Hunden lär sig inte heller att släppa för att dina händer närmar sig, vilket är väldigt vanligt. Den spottar då helt enkelt ut föremålet som landar på marken (om du inte håller i föremålet från början).

Släppa på
klicket

GÖR SÅ HÄR:

1. Börja med ett föremål som hunden inte är så intresserad av att hålla kvar. Ge hunden föremålet, klicka och vänta tills den släpper spontant och belöna då rikligt.
2. Om hunden inte släpper när du väntar, sätter du en godisbit mot hundens nos direkt efter klicket.
3. Efter några repetitioner dröjer du lite med godisbiten och ser om hunden gör en ansats att släppa. Så fort den bara lossar lite i greppet efter klicket sträcker du fram godisbiten.
4. Till slut väntar du med att ge godisbiten tills hunden har släppt helt och hållet.

Du kan även testa ”Bytaleken”, som vi beskriver i kapitlet ”Lek – den ultimata belöningsformen”, och klicka precis när hunden släpper den ena leksaken för att ta den andra. I början klickar du alltså precis när hunden släpper och sedan klickar du precis innan hunden ska släppa så hunden till slut lär sig att klicket betyder släpp.

GRIPA OLIKA FÖREMÅL

Olika föremål kräver olika teknik för att gripas och bäras. Tänk därför på att träna med så många olika föremål som möjligt: Små, stora, hårda och mjuka dummer, men även andra föremål som vedträn, gafflar, skor och plastlock. Allt du kan komma

Gör som jag säger!

Ibland när våra hundar inte lyssnar på oss under träning eller jakt kan vi skämta med varandra och utropa "Hon kan det hemma!". Det vill man nämligen ibland säga om sin hund som verkligen kan göra det där momentet helt perfekt hemma – men i en ny miljö och med lite nya störningar så verkar hunden inte förstå någonting alls. Målet är att hunden både ska kunna urskilja vilket kommando vi säger och utföra det i alla möjliga situationer och miljöer. Men hur kommer vi dit?

När hunden kan utföra det vi ber den om i alla möjliga situationer och miljöer säger vi att vi har stimuluskontroll. Ett stimulus är allt det som du – eller din hund i detta fall – kan se, höra, känna, smaka och dofta. I hundträning använder vi ofta verbala stimuli, det vill säga kommandon eller signaler som hunden hör; ord och visselsignaler till exempel. Men vi använder också visuella signaler, sådana som vi visar med vår kropp: Vi dirigerar med händerna, riktar oss mot ett föremål som signal för hunden att springa dit och hämta det, ställer oss på ett visst sätt när vi vill att hunden ska komma in till vår sida och så vidare. Oftast är även miljön vi befinner oss i när vi ger ett kommando ett starkt påverkande stimulus.

Stimuluskontroll innebär att om vi säger "sitt" så sätter hunden sig. Men det innebär dessutom att om vi säger "sitt" så lägger hunden inte sig. Och om vi säger "ligg" så sätter hunden inte sig. Det innebär också att hunden inte sätter sig så länge vi inte har sagt "sitt". Sammanfattningsvis tränar vi hunden att göra

som vi säger oavsett miljö eller vilka dofter och ljud som finns runt omkring oss och oavsett om vi står på huvudet eller på fötterna när vi ger den signalen.

Men...

- får inte hunden lov att sätta sig ner om jag inte har sagt "sitt"?
- Jo, visst får den det! Men i en träningssituation där vi lär den kommandot eller där stadga är viktigt vill vi att den väntar på signalen.

VILKEN SIGNAL HAR DU?

Måste köksmattan och kylskåpet vara med som signaler för att hunden ska kunna sätta sig på kommandot "sitt"? Hm, då kan det onekligen bli lite besvärligt. Så om du också utbrister "Men hon kan det ju hemma!" om hunden när den plötsligt inte gör som du säger på vår träningsplan så har du ju rätt i det. Hon kan det hemma för det är där, på mattan framför kylskåpet,

du har tränat det. Men har du tränat det på en gräsplan full av dofter, med andra hundar som leker tätt intill?

Träning och åter träning är lösningen. Fundera över i vilka miljöer det är viktigt att hunden kan utföra beteendet på kommando. Träna det först i en lite lättare miljö med enkla störningar och trappa sedan upp svårigheterna så att hunden klarar att utföra det både här och där. Överträna det gärna: Lär hunden att utföra det i alla möjliga konstiga miljöer där du kanske aldrig kommer att behöva det men som ändå är svåra för hunden, som utanför ett stort köpcentrum till exempel.

SÅ LITE HJÄLPER SOM MÖJLIGT

I klickerträningen vill vi använda så lite hjälper som möjligt för att slippa arbeta bort dem längre fram. Det är naturligtvis tillåtet att använda hjälper, men du måste vara medveten om vilken eller vilka signaler som gör att hunden utför beteendet och ha en plan för att arbeta bort hjälpen om du inte vill ha den kvar. Ibland kan det vara bättre att använda en hjälp för att komma igång än att både hund och förare blir frustrerade.

Att locka hunden, till exempel med en godishand, är en väldigt vanlig hjälp. Du kan exempelvis lära din hund att sätta sig ner genom att föra en hand med godis över hundens huvud. De flesta hundar sätter sig då för att kunna nå godiset. Det hunden primärt lär sig då är inte att sätta sig utan att följa en hand med godis. Men upprepar du det tillräckligt många gånger samtidigt som du säger "sitt" kommer hunden förr eller senare att lära sig att sätta sig med hjälp av dessa två signaler. Sedan måste du successivt arbeta bort handen om du inte vill ha kvar den signalen.

Det finns en hel del beteenden som det är helt onödigt att använda hjälper för att lära in. Sitt är ett typiskt sådant eftersom alla hundar någon gång sätter sig spontant och då kan vi belöna det. Vi börjar därför alltid inläringen med så få hjälper som möjligt.

Andra hjälper kan till exempel vara din kroppshållning, att röra vid hunden, tillrättalägga miljön, visa handtecken eller att säga kommandot flera gånger. Ibland kan det vara smart att ha kvar hjälpen som ett kommando, till exempel ett handtecken för att hunden ska lägga sig när vi inte har möjlighet att säga

ligg, men för det mesta vill vi att hunden kan utföra beteendet enbart på vår verbala signal.

KOMMANDOTRAPPAN

Vi gillar att sätta på kommando väldigt tidigt när det går, men då får man ha lite fingertoppskänsla. Du behöver vara till 99 procent säker på att hunden kommer att utföra beteendet så att du inte sliter ut kommandot.

Kommandotrappan

När sätter vi då kommando på ett beteende? Jo, så fort det frivilliga beteendet börjar se ut som vi vill ha det och när det ser lätt ut för hunden. När hunden tar sin belöning, sväljer och sedan direkt bjuder på beteendet igen börjar det bli dags att sätta på kommandot.

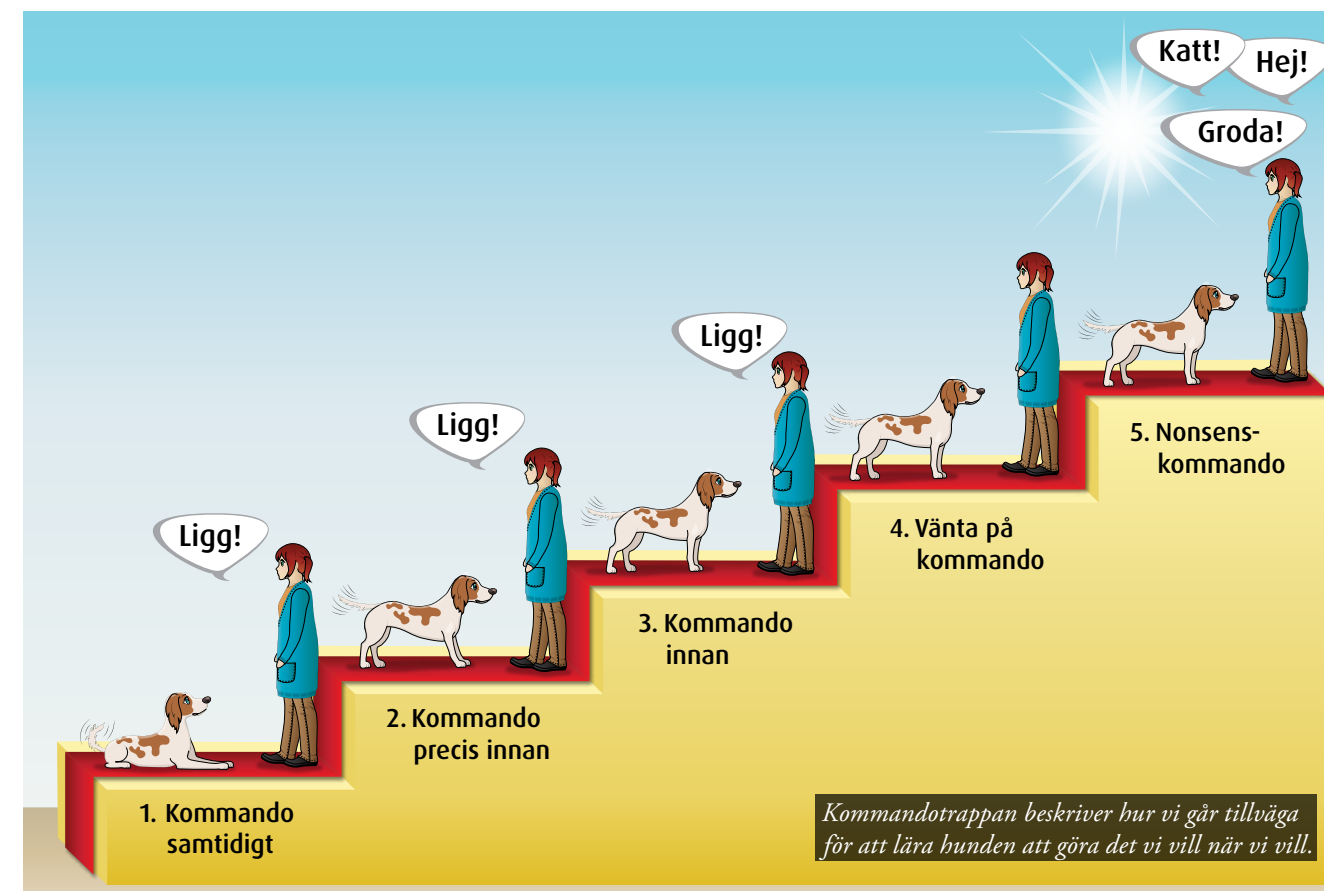
När vi ska lära hunden att utföra ett beteende på kommando följer vi stegen i kommandotrappan.

GÖR SÅ HÄR:

1. Säg kommandot samtidigt som hunden utför beteendet frivilligt.
2. Säg kommandot precis innan hunden utför beteendet.
3. Testa kommandot – säg kommandot innan hunden har börjat tänka på att utföra beteendet.
4. Lär hunden att vänta på ditt kommando. Belöna bara om hunden utför beteendet när du har sagt kommandot, inte annars.
5. Säg nonsensord – belöna inte om hunden utför beteendet. Säg därefter det riktiga kommandot och belöna. Blanda även in andra kommandon som hunden kan, så att hunden lär sig att skilja på olika kommandon.

Inledningsvis kan hunden kanske komma av sig lite när du helt plötsligt säger något, så börja därför säga kommandot när hunden nästan har slutfört hela beteendet. Om hunden stannar upp och tittar på dig precis när du säger kommandot, vänta lite och se om hunden ändå utför beteendet.

Som vi nämnde tidigare kan vi ganska ofta börja att sätta på kommandot nästan direkt – alltså på steg 2 – om vi är väldigt

säkra på att hunden kommer att utföra det beteende vi vill ha. Men som sagt då behöver man vara väldigt säker på det. På steg 2 kan det verka som att hunden utför beteendet på kommando, men hunden utför faktiskt bara det för att den just har utfört det flera gånger på rad och fått belöning för det. Öka därför inte kraven för snabbt.

När du kommer till steg 3, ge hunden några sekunders betänketid i början. Fem sekunder kan kännas som en evighet, men det kommer att gå snabbare och snabbare. Här får du ha lite fingertoppskänsla så att du säger kommandot när du tror att hunden verkligen kommer att lyssna på det. Har du precis börjat träna inkallning ska du alltså inte ropa "kom" när hun-

den springer efter grannens katt. Då får du bita dig i tungan och gå och hämta hunden nedanför närmsta träd istället. Det vore idealiskt om vi kunde få hunden att tro att det inte går att utföra något annat än rätt beteende när den hör kommandot, vilket bygger på att den inte har fått möjlighet att misslyckas och ändå få belöning.

GÖR DET JAG SÄGER

Nu börjar det riktigt roliga! Fram till nu har hunden fått belöning för alla gånger den har utfört beteendet och vi har sagt kommandot när hunden utför beteendet eller när vi vet att hunden kommer att utföra det. Nu ska vi börja lära hunden

Dirigering

Vi tycker dirigeringar är något av det roligaste som finns att lära våra hundar! Det är både utmanande och klurigt och det finns en miljon sätt att variera och försvåra på. Det är en sådan glädje när hundarna sedan fungerar på träning, jakt och prov. Känslan när din hund går ut på en rak linje framför dig, stoppar på din signal på 100 meters avstånd, tar en perfekt sidodirigering och sedan bromsar in i ett målmedvetet närsök är svårslagen.

Det finns tre olika sätt att apportera på i jaktträningen. Du och din hund har olika uppgifter och ansvar beroende på hur apporteringen sker. De tre olika sätten är:

1. **Markering:** Hunden markerar apporten – den ser eller hör något falla – och får springa ut och hämta det på ditt apporteringskommando. Många säger ”apport” eller hundens namn. På en markering är din roll som förare ganska passiv; hunden ska själv komma ihåg var föremålet föll och leta upp det utan att du lägger dig i.
2. **Dirigering:** Hunden vet inte var apporten har fallit men du vet det eftersom skytten eller domaren talat om det för dig, eller du har sett det men inte hunden. Du dirigerar hunden till platsen. Här är kontraktet med hunden att det är du som sköter det hela; du hjälper hunden nästan hela vägen fram. Hunden ska inte ta särskilt mycket egna initiativ förrän den är helt nära apporten och känner doften från den eller när du säger åt den att påbörja ett närsök.

3. **Sök:** Hunden hämtar en apport på ett stort sök. Här jobbar hunden självständigt för att leta upp flera apporters i ett större område. Detta är oftast inte något spaniell gör om man inte som spanielförare vill lära sin hund att göra stora sök på en jakt. Spaniells sök går ju ut på att hitta levande vilt och stöta det och jobbar då nära föraren – retrievern söker självständigt efter skjutet vilt i ett stort område.

Med detta sagt så kan de olika apporteringssätten ibland flyta ihop med varandra – till exempel att det börjar som en markering men hunden hittar inte apporten så du får hjälpa till. I det här kapitlet fokuserar vi förstås på dirigeringarna; markeringar och sök kan du läsa om i kommande kapitel.

Vi börjar alltid att lära våra hundar dirigeringar eftersom vi inte vill kasta onödigt mycket till dem – som vi behöver göra när vi tränar markeringar. För många kast i ung ålder leder lätt till en ”apporteringsgalning” som får alldeles för hög förväntan på kast. När du dirigerar kastar du inte till hunden och låter den hämta direkt utan sätter ut föremål eller matskålar tillsammans med hunden och i ett senare skede utan att den ser det.

DE OLIKA DIRIGERINGSTYPERNA

Det finns tre olika typer av dirigeringar:

1 – Linjetag

Din hund skickas från din sida rakt ut på en linje som den förväntas hålla tills den springer rakt på föremålet – eller tills du blåser stopp för att dirigera den vidare åt något annat håll alternativt blåser närsök.

2 – Push back/vidare ut

Vid en push back/vidare ut är din hund redan ute på fältet och du har stoppat den. När den sitter nos mot näsa ”puttar” du den bakåt så den alltså vänder sig om och springer rakt ut bakåt.

3 – Sidodirigeringar

Din hund är ute på fältet och du har stoppat den. Nu vill du att den ska springa rakt åt höger eller vänster (90 grader) tills den antingen springer rakt på föremålet eller tills du ger ny information om vad den ska göra.

Det finns också de som lär sina hundar att göra sneda dirigeringar – tänk ”klockan” och istället för 90 grader (klockan 3 och 9) skickar du cirka klockan 2 och 10. Detta hör till överkursen och vi går inte igenom det i den här boken.

Du bestämmer själv om du vill att din hund ska sitta eller stå när du skickar den på linjetag, eller när du stoppar den för att göra en push back eller en sidodirigering. Som vi nämnde i kapitlet ”Stopp” lär vi oftast våra hundar att sitta i början, men sedan får de välja själva.

I dirigeringen ingår även att du ska kunna stoppa hunden och att du kan sätta igång den i närsök. I det här kapitlet går vi igenom linjetag, push back/vidare ut och sidodirigeringar. De andra delarna i dirigeringen har egna kapitel i boken.

Kommandon och tecken

Innan du sätter igång och tränar är det bra om du funderar igenom hur du ska skicka din hund.

Så här ser våra kommandon ut:

- På linjetag förbereder vi hunden genom att sätta visselpipan i munnen (så vi är redo med den), sätta fram höger ben

och hålla höger arm ganska långt framför hundens nos. När hunden har ”låst” blicken i rätt riktning skickar vi hunden med ett ”ut”.

- För sidotecken håller vi ut armen åt det håll hunden ska springa, väntar tills hunden tittar åt det hållet och skickar genom att säga vårt kommando (”höger” eller ”vänster”) och samtidigt ta ett steg åt det hållet.
- Vidare ut skickar vi med kommandot ”ut”, uppsträckt arm och en rörelse utåt/bakåt med den arm som är på samma sida som vi vill att hunden ska vända åt. Ska den vända sig runt sin vänstra skuldra skickar vi alltså med höger arm och tvärtom. Ibland tar vi även ett steg snett framåt för att det ska bli ännu tydligare och dessutom skilja sig ifrån handtecknet för stoppsignal, även på långt avstånd.

Hur du skickar är inte skrivet i sten. När du skickar på linjetag kan du använda valfri hand, peka vid sidan eller ovanför hunden och så vidare. Ett annat sätt att skicka hunden åt sidan på än det vi gör är att göra allt på en gång: När hunden tittar på föraren säger du ditt kommando, pekar och flyttar dig åt sidan samtidigt. Likaså kan du i vidare ut skicka med båda händerna ovanför huvudet om du vill.

Det spelar egentligen ingen roll hur du skickar din hund – det viktigaste är att du vet hur du vill göra, att du lär hunden dina tecken och att du och din hund förstår varandra.

Vi är alltid väldigt noggranna i början när vi lär hundarna våra tecken, men efter hand så blir vi mer och mer synkade och då är det inte lika noga. Ibland är vi säkert också inkonsekventa och gör på något helt annat sätt, men hundarna brukar förstå oss ändå. Missförstår hundarna oss ofta kan det förstås vara läge att börja tänka över om våra tecken är otydliga och om vi behöver ändra på något.

DIRIGERING PÅ JAKTPROV

För retriever blir dirigeringen viktigare och viktigare ju högre upp i klasserna hunden kommer. Dirigeringarna blir längre, mer avancerade, i svårare terräng och med större störningar. Det ställs också högre krav på dirigeringens exakthet ju längre upp i klasserna du kommer. Du ska även kunna dirigera hunden åt alla håll: ut, höger, vänster och vidare ut. Det är viktigt att

hålla koll på de olika provformernas regler för att få veta mer specifikt vad som gäller i den provform och klass som du vill starta i.

”Du vinner inga prov enbart på en bra dirigering men du kan avgöra dem” sa en spanieldomare en gång. Spanielns viktigaste arbete görs före skott; en hund som jagar bra – täcker mark, finner vilt och så vidare – är alltså det viktigaste. Men du vinner heller inga prov om du inte får in viltet och på spanielprov förekommer ofta många dolda dirigeringar. Alltså är det väldigt viktigt med bra dirigeringar även på en spaniel. Spanielns dirigeringar är sällan så långa som retrievern – domaren flyttar dessutom ofta fram dig – men vi försöker sikta på att våra spanielar ska kunna 150-metersdirigeringar även om de i praktiken brukar vara runt max 50 meter. Din spaniel ska kunna alla dirigeringstyperna även om du inte lika ofta skickar spanieln från din sida som du skickar retrievern – den börjar ju alltid sitt arbete från din sida.

TIPS FRÅN COACHEN!

Dirigeringsövningarna kan påbörjas redan när hunden är liten. Sätt dig på golvet med valpen mellan dina ben. Skjut iväg en matskål med ett par godisbitar i längs golvet och håll kvar valpen tills den sitter lugnt och tittar på skålen. Släpp valpen och säg ”ut”. Efterhand kan du börja lägga till handtecknet, så valpen tittar i handens riktning mot matskålen.

LEK FRAM

DIRIGERINGSFOKUS

De flesta hundar har fått lära sig att titta på sina människor i alla möjliga situationer – till exempel att de ska ta ögonkontakt för att få sin mat eller för att få gå ut genom dörren. I linjetagen vill du inte att hunden ska titta på dig – istället ska den fokusera rakt fram åt det håll du pekar. I höger- och

Målbild dirigering

Lek fram dirigeringsfokus

Andreas, Ester & Elsa

Filmer på alla övningar!

APPORTERING TILL VARDAG OCH FEST

Har du en fågelhund och vill hitta ett riktigt roligt sätt att aktivera din hund på - och kanske starta på jaktprov eller jaga med den? Vill du träna på ett sätt där din hund har lika roligt som du när ni tränar? Vill du lära dig hur du kan kombinera jaktprovsträning med klickertänk? Då är det här boken för dig!

Apportering till vardag och fest kom ut första gången 2012 och har därefter blivit ett vältummat och vältuggat(!) första-
val för tusentals läsare – många kallar den för sin ”tränings-
bibel”. Boken är praktiskt inriktad med övningar för att
starta träningen av gripa, hålla fast, lämna av, alla typer av
dirigeringar, stoppsignal, närsök och sök. Du får även tips
på hur du tar nästa steg med att lägga på störningar och göra
arbetet stegvis mer utmanande för hunden. De praktiska
kapitlen varvas med teorikapitel som går igenom tänket bak-
om träningen, inlärningsvägen och problemlösningen.

I denna nya, reviderade utgåva (2022) finns det bästa från
originalutgåvan kvar men mycket är utvecklat, omskrivet
och förbättrat. Ett par kapitel är helt nya och problemlösning
står i fokus i varje praktiskt kapitel. Fortfarande innehåller
boken över 100 övningar. Nytt är att alla övningar har en
QR-kod som du skannar för att se en film på övningen. Öv-
ningarna är anpassade för de inledande jaktprovsklasserna
för spaniel och retriever, men även du som har en stående
fågelhund har nytta av boken när du lär in apporteringens
alla delar.

Elsa Blomster och Lena Gunnarsson driver Klickerförlaget Göteborg AB där de sprider kunskap om positiv hundträning genom böcker, filmer och kurser. Med sina spanielar och retrievrar startar de på jaktprov och jagar. De har tidigare även tränat och tävlat i lydnad, nosework, personspår, rallylydnad, agility och viltspår.

Klickerförlaget Göteborg AB
www.apporteringtillvardagochfest.se

